

30

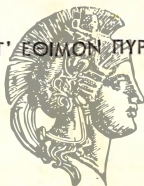
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ
Αριθ. Έρωτ. *Σερ III 33/1970*

Α'
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

✱

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

20-30/1/1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις)... Ἐλαία
(παλαιότερον ὄνομα: Βελενίκος), Ἐπαρχίας Δωρίδος,
Νομοῦ Φωκίδος
2. Ὄνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Κων/τεῖνος
Σιόλος..... ἐπάγγελμα δημ/λος
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις Ἐλαία... Δωρίδος
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον... δύο (2)
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Σταματογιάννης
Τωάννης Παναράζου
ἡλικία... 81... γραμματικαὶ γνώσεις Ἀ' Δημοτικὸς Σχολεῖον
Ἐλαία -
Δωρίδος

Β) Κακαβὰς Κων/τεῖνος ἐπὶ 76 Γ' Δημοτικὸν Σχολεῖον Ἐλαία Δωρίδος

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων ; Διὰ σποράν προωρίζοντο αἱ περιοχαὶ αἱ
ὅποσαι ἦσαν ἀμαλαὲ καὶ ἀπεξέλιον τὰ χωρὶς ὧν διὰ βοσκὴν
προωρίζοντο ὅλας αἱ ἀνώγειοι θαμνώδεις περιοχαί.
Υπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα ; Υπῆρχον ἀεὶ χωρισταί
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας ("Ελλήνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ.
Ἀνήκον αἱ ἰδιοκτησίαι εἰς τοὺς χωρικοὺς
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του ; Διατηρεῖ ἐν τμήματι ἐκ τῶν κτημάτων του
καὶ τὰ ὑπόλοιπα τὰ μοιράζει ἐξ τὰ τέκνα του. Τὸ τμήμα
ὅπου διατηρεῖ μετὰ τὸν θάνατόν του παρέμεινε εἰς ἐν
ἀπὸ τὰ παιδιά του.

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ;

Ἀσχολοῦνται συγχρόνως. Ἐν ἀμφοτέρω καὶ εἰς τὴν γεωργίαν καὶ εἰς τὴν κτηνοτροφίαν.

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ;

Οἱ τεχνῖται ἀσχολοῦνται καὶ εἰς τὴν γεωργίαν.

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὥς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ;

Δεν ὑπῆρχον κτήματα ἀνήμοντα εἰς τσιφλικούχους

παρα ἥσαν μοιρασμένα εἰς ὅπαντας τοὺς κατ'οἶκους.

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημακατόροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; ...

Ὁ ὅσον δὲν ὑπῆρχον χωρὶς ἀνέμοντες. Δὲν ἐκωνόθιζοντο εἰς τὸ χωρίον τὰ ὅκατα αὐτῶν.

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα;).....

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάζοντο ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἐπὶ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἥσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομισθίαν εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ;

Οὐδέποτε. Ἐχρησιμοποιοῦντο ἐργάζοντο,

καθ' ὅσον τὰ κτήματα ἔσταν χωρὶς ἥσαν ὀλίγα καὶ τὰ ὅκατα αὐτῶν.

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐάν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ;

Δὲν ἐχρησιμοποιοῦντο δοῦλοι.

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; ...

Ἐπὶ ἡλικίας καὶ ἐργάζοντο. ὡς ἐργάζοντο εἰς τὰ παραθαλάσια μέρη τῆς Β. Πελοποννήσου (Ἀχαιοὶ κλπ.)

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάζονται..... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; ...

Ἐπὶ ἡλικίας καὶ ἐργάζονται.

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλάμιας μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;

Η. λίπανσες... ἐπὶ χωράφια... ἐξ ἐν. ἐστ. δια τῶν κοπρῶν. (βοῶν αἰγοπροβάτων, ἵππων κλπ.)

- 2) Πότε ἐγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; *Η. χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων ἐγένετο μετὰ τὸ 1950.*

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; *Τὸ σιδηροῦν ἄροτρον...*

Ἐχρησιμοποίηθ. τὸ πρῶτον τὸ ἐξ. 1960. Μηχανὴ δὲ ὑπάρχουν.

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;

Ποῖος κατεσκευάσθη τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; *Τὸ σιδηροῦν ἄροτρον ἐκ κατασκευῆς ἐκ τῶν χωρῶν εἶναι αὐτοῦ καὶ χρησιμοποιεῖται*

ἐκ τῶν χωρῶν εἶναι αὐτοῦ καὶ χρησιμοποιεῖται ἐκ τῶν χωρῶν εἶναι αὐτοῦ καὶ χρησιμοποιεῖται ἐκ τῶν χωρῶν εἶναι αὐτοῦ καὶ χρησιμοποιεῖται

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτρον με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1 Χειρολάβα 4 Σταβάρη... 7 Ρυθμιστὴς 10.....

2 Κουντουρὶ 5 Μεγάλωμα 8 Ὑνι.....

3 Παράβολον ἢ 6 Ἀγχινοστρακ 9.....

φτερά

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) *Ἐν γίνεται ἐχρησ. τούτου*

- 3) Μηχανὴ θερισμοῦ *Ἐν γίνεται ἢ χρῆσις ταύτης*

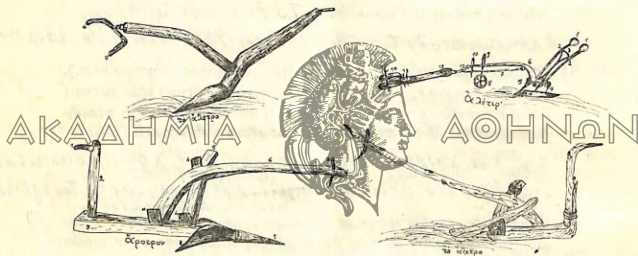
4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν) *δὲν χρησιμποιεῖται αὐτῇ*

5) Μηχανή ἄλωνιςμοῦ *ἡ μηχανὴ ἀλωνιςμοῦ χρησιμποιεῖται ἀπὸ τοῦ 1965*

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον

..Τὸ ξύλινον ἄροτρον τὸ κατεσκευάζεν ὁ ἴδιος ὁ χωρὴς ἀπὸ ξύλα τοῦ δάσους.....

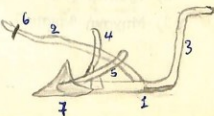
2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιοῦμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. <i>Κουντούρα</i>	6. <i>Κλειδί</i>	11.
2. <i>Σταβάρι</i>	7. <i>Ἀγί</i>	12.
3. <i>Χερολάβη</i>	8.	13.
4. <i>Σπάθη</i>	9.	14.
5. <i>Παράβολον</i>	10.	15.

(¹) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Ἐάν ὑπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμῃσιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὧλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο μιᾶς μορφῆς καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὧλων καὶ εἰδῶν χωραφῶν.....

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;.....

Ἦτο καμπυλωτὴν ὡς εἰς τὴν εἰκόνα παραηλεύρωτ.

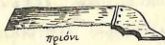
- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου;.....

Εἰς τὸ ξύλινον ἀρότρον εἶναι κατασκευασμένη καὶ ξύλον ἐνδὲς ἐν τῷ σιδηρένιῳ εἶναι κατασκευασμένη καὶ σιδήρου.....

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀνάρι, ξυλοφαί κλπ.).....

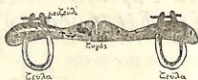
Ἐργαλεῖα τοῦ δοτὰ χρειαζομένη εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀρότρου εἶναι τὸ σκεπάρνι, τὸ πριόνι, τὸ ἀρίδι, ἀνάρι, τὸ ξυλοφαί καὶ ἄλλα.

8) α) Διά τόν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐκρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος... *Χρησιμοποιοῦνται ἵπποι, ἡμίονοι καὶ ὄνοι*

β) Ἐκρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διά τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; *Χρησιμοποιοῦνται καὶ δύο πτωλὲς φορές (ἐν) καὶ ἓν*

9) Διά τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἢ το (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ; *Διὰ τὸ ζευγ. ἄριστοι μὲ δύο ζῶα εἶναι ἀπαραίτητος ὁ ζυγός*

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.). *Ὁ σημερινὸς ζυγός, εἶναι ο. ἰδίας ἀκριβῶς μὲ τὸν παλαιόν. Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ ἑξῆς ἐξαρτήματα 1) Τὴς ζεύλες 2) τὰ πλεθρία 3) τὸ ξύλον τοῦ ζυγοῦ 4) τὰ λουριά 5) τὸ πλεθρὶ πύρρος - δένοντι ἐκ λουριά ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ*

10) Σχεδιάσατε ἰδιαιτέρως τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. *Αἱ ζεύλα κατὰ τὸν ἐκτεθρον καὶ ἀπὸ ξύλου καὶ ἔχουν ἑνὴν μορφήν ἰδίαν μὲ τὴν ἐξωγραφισμένην παρακλήρως.*

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινοῦ, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγόν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). *Ὁ κρίκος κατὰ μὲν καλεῖται κρινῶς ἐκ σιδήρου καὶ ὀνομάζεται (λοῦρα) ἢ λουρίαι*

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου ; *Μετὰ τὸ 1950...*

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τοῦ (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; *Γίνεται ἀκριβῶς ὡς εἶναι εἰς τὴν παρακτω ἀναγραφομένην εἰκόνα.*

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν,
 την οποίαν φέρει το άλογον ή άλλο ζώον διά να προσδεθῇ
 εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον... *Ἡ βιωνή πον. χρησιμεύεται*
διὰ ν. κ. π. ρ. ε. διδῇ τὸ ἄροτρον. εἶναι, παρ. κ. οἱ α.
μ. ε. τὴν βιωνήν πον. ἐπινοήσεται κατὰ τέρω.

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ή σήμερον); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτῆτης
 τοῦ ἀγροῦ ή ἄλλος); 2) γυναῖκα; 3) ὑπῆρετης. Σημειώσατε ποῖα
 ή συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας.....

Συνήθεια... ὄρχωνται καὶ αἰσθητοὶ μέχρι σήμερον.
Ὁ ἄνδρας καὶ πολλὰ φορὰ καὶ ἡ γυναῖκα....

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ή
 τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε,
 εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) *Τὰ δύο ζῶα τοποθετοῦνται παραλ-*
-λήλως μ. ε. τὴν ἴδιαν κατεύθυνσιν. Ἐπὶ τὴν ἐν τῶν λαϊκῶν
ἐν τοποθετεῖται ὁ ζυγὸς ἀπὸ τῶν ζυγῶν δένεται τὸ ἄροτρον.

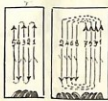
2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....
Τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον χίνται
ἀκριβῶς, ὡς εἰς τὸ ξύλινον.

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ή τὸ ζῶον) κατὰ τὸ
 ὄργωμα με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἅκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα
 τῶν ζῶων ή ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ή φωτογραφία).
Τὰ ζῶα κατευθύνει ὁ γεωργὸς μ. ε. σχοινί πον εἶναι
δεμένον εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων, ή ἀπὸ τὸν λαϊκόν, ὅταν
προσῆται περὶ ἰσηλῶν ή ὀγῶν ἀπὸ τὴν λαμαρίαν (ὁμοιάζει μ. ε.
παχὺ στεφάνι τοῦ ὁποίου τὸ ἐσωτερικὸν μέρος εἶναι ἀπὸ χορτὸν
βρώμεν ή οἰκάρη καὶ τὸ ἐξωτερικὸν μέρος πον περιέχ
αὶ τὸ χορτὸν εἶναι ἀπὸ δερμα.

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι μὲ ἀνοιγομένης αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Τὸ ὄργωμα γίνεται μὲ ἀνοιχμέναις αὐλακίαις κατ'εὐθείαν γραμμὴν ὡς καὶ τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α)

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

Σημειώσατε μὲ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὴς ἢ σπορίαις, ντάμιες, διατίες, μεφράδες κ.λ.π.) ; Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο κατὰ τὸ παραθὸν ὡς καὶ σήμερον κατὰ ἐπορίαις

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά) ; μὲ αὐλακιάν ;

Ἡ λωρίς χωρίζεται μὲ σημάδια ἢ αὐλακιάν.

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μὲ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῆται ἄροτρον ; Με σκαπάνην γίνεται ἡ σπορὰ εἰς πολλὰ

ἐλάχιστα πλάγρια χωράφια κυρίως ὅμως χρησιμοποιεῖται τὸ ἄροτρον

- 7) Ποιοὶ τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μὲ τὸ ὑνί ; καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

Εἰς τὸν τόπον ὑπἄρχε παλαιότερον ὅπως ἀνυψοῦνται μέχρι σήμερον ὁ τρόπος τῆς διάνοιξης καὶ αὐλάκων μὲ τὸ ὑνί καθέτως καὶ ἐκ βάθος περίπου 30 μ.

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. ... *Η. χρῆσις τοῦ τρόπου τοῦτον γίνεται ἐν τοῖς σιτηρὰ (σίκαρις, βρώμη, ψυχανθῶν, ἀλ. π.)*

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποῖαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ.

Διὰ τὴν σποράν τῶν δημητριακῶν γίνεται ἓνα ὄργωμα κατὰ τὴν ἑσοχὴν τοῦ Φθινοπώρου κατὰ τῆς Ἀνοιξέως. Τὸ ὄργωμα ὀνομάζεται διβόλισμα.

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν γίνεται δύο ὀργώματα. Ἐν τῇ ἀνοιξίᾳ καὶ τῇ ἐσοχῇ τῆς Ἀνοιξέως, καὶ τὸ ὄργωμα τὰ ὀνομάζονται διβόλισμα.

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ σπάρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰ νάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν... :

Σιτηρὸς σπαρμένει ἑξ ἑκατὸν ἐν ἔτος.

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποῖαν ἐποχὴν; ... *Διὰ τὰ σιτηρὰ, ψυχανθῶν γίνεται ἐν(1) διὰ τὰ κηπευτικά γίνεται δύο (2).*

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. τὸ **δισάκι** εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ;

Ὁ δισάκις χρησιμοποιεῖται διὰ τὸ δισάκι, ἐν ᾧ περιέχεται ὁ σπόρος, ἢ ὁ κονβάς.

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχόν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρη, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίαν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἄλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ;

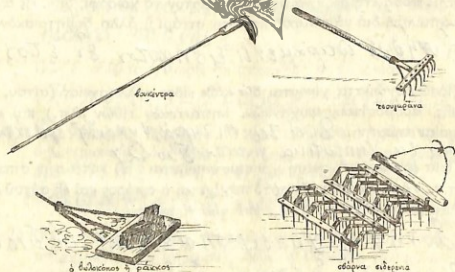
Διὰ τὸν καθαρισμόν τοῦ πεδarioῦ καὶ τοῦ ὑνιστοῦ χραιομεποιοῦν ὁ γεωργός. τὴν βουκέντρον (ἢ τὸ ξάλι) ὅπου τὸ ὄνομα εἶναι, καὶ εἶναι παραμολ. α. μέ. τ. ἢ ἐκονισμένην ὑπὲρ τῶν εἰς τὸ ἐργασματιζόμενον

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα). Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ πού δὲν ἔχουν ὄργωθῇ γίνεταί

Μετὰ τὸ ὄργωμα δὲν γίνεταί ἰσοπέδωσις... ^{μέ τσαπί}

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ πού δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνη εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1 - 3) ἐρωτημάτων περιγραφῇ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

Τὸ μέρος τοῦ ἀγροῦ πού δὲν ὄργωθῇ ἀπὸ τῆς σκαφῆς ἀπὸ τοῦ γεωργοῦ μέ τσαπί

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

δυναμ. διατρίβει τὸν ἀγροὺ καὶ ἐκκαθαίρει, ὡς καὶ
τὸν κήπον. Ἀρκεσιμαποιούνται. Ἐὰν ἐργασίῃται, ἢ τὰ πρὸ καὶ
δ. κ. α. σ. φ. α. ἔα. ὁποῖα. εἰδη. ἀμφιβ. ὡς. εἰκονίζονται κατωτέρω

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν

Τὸν ζευγολάτην. ἔν. βοηθοῦ. κενρίως. τὰ παιδιὰ τὸν
καὶ ἡ. γυναικα. ἔον.

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργῶνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους.

Διατρίβει. ὀσπρίων. τὰ ὀσπρίων. Ἀρκεσιμα-
ποιούνται. τὰ ποτισμα. χωράφια, ἢ ἐκκαθαίρει. ποῦ
ἔχουν. μαλακά. χιματά. ἢ σπορὰ γίνεται ὡς τὸ ὀσπρίων
ὑποτῶν φασορίων πῶς φαίνεται. ὅδε (στῆνεις) ἢ ἀντὶ τῆς

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργῶνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ά.

Κυρίως. καλλιεργῶνται
τὰ ἀνδρά. ἐνὼ διατρίβει. καλλιεργῶνται
τὰ ποτιστικά.

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς ἀulάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως.

Φυτεύονται. εἰς. αὐλάκια. (στῆνεις).

Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)

Τὰ διμυτριάκα ἐθερίζοντο παλαιότεροι ὡς καὶ σήμερον. με δρεπάνι ὀδοντωτὰ παρόμοιον με τὸ κατωτέρω ἐκινιζόμενον.....

Ἐάν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

καὶ σήμερον δια τὸν θερισμόν. τῶν διμυτριάκων χρῆσιμο παύνται καὶ ὀδοντωτὰ δρεπάνια.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ..... ΔΟΗΝΩΝ

- 2) Με δρέπανα ἢ με ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφὴν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). **θερίζονται με ΚΟΣΣΕΣ**

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτὴ; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....

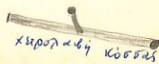
Ἡ λεπίς τοῦ δρεπανιοῦ εἶναι ὀδοντωτὴ ἐνῶ τῆς κόσσας εἶναι ὁμαλὴ καὶ κοπτερή.

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγχετο;.....

Ἡ χειρολαβὴ τοῦ εἶναι κοπτεῖναι ἀπὸ ξύλου.....

χειρολαβὴ δρεπανιοῦ

χειρολαβὴ κόσσας

- 5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ, τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα; (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) ..*Τὰ ἡφοραζον... ἀπὸ τοῦ ἐμπορίου... ἀπὸ τῆς Ναυπαικτον...*
- 6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μετὰ τὰς χειράς, δηλ. δι' ἐκρίζωσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) ..*Ἄν. ἐκρίζωσιν γίνεται. ὁ θερισμὸς τῶν ρεβιθῶν, ἐν τῷ τῷ ἄλλῳ γίνεται διὰ κοπῆς.*

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

- 1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μετὰ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σίτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. ..*Ὅλα τὰ δημητριακὰ ἐθερίζοντο ἐν αὐτῇ μέτρῃ, ἐν τῷ ὕψει τοῦ δρεπανίου, ὅπου ἔφθιγε, ἀπὸ τῆς γῆς φθάνει περίπου τοῖς 0,30 ἑκατοστά.*
- 2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσι) εἰς τὸ χάραφι μαζί μετὰ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). ..*Τὰ στάχυα ὅπου ἔμεναν, ἢ μένουσι, ἐλέγοντο ὡς ἀνὰ τὴν ἑκάστην ἀκροῖαν, ἀπὸ τῆς ἑκάστης ἀκροῖας.*
- 3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦ τὰ δράγματα (δραξίες, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; ..*Τὰ δράγματα τὰ ἀποθέτουν οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ... Τὸν θεριστὰς οὐδεὶς τοῦ ἀκολουθεῖ κατὰ τὸν θερισμόν...*
- 4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστὰ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)...*Τὰ δράγματα οἱ θερισταὶ τὰ ἀποθέτουν πολλὰ μαζί, οἱ δὲ στάχυες εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν...*

5) Πῶς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
 λοῦνται ἀγκαλιές. *Τὰ δρ. α. χ. μα. τα. τὰ ἀνομαζοῦν...*
..ημερία

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν ; ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
 θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
 σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποῖον ;

*Τὰ δημητριακά. τὰ θερίζουν οἱ γυναῖκες
 καὶ τὰ δένουν οἱ ἄνδρες. οὗτοι
 τὰ μεταφέρουν ἐκ τῶν θεμνών. Ἄλλοι θεριστὰὶ δὲν
 ἤρχοντο.*

- 2) Πῶς ἡμείνοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
 ἀποκοπὴν (ἐξακοπῆς). Ποῖα ἦτο ἡ αμοιβή εἰς χρῆμα ἢ εἰς
 εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχής φαγητοῦ ἢ ἀνευ
 φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὴν πληροφορίαν καὶ τὴν σχετικὴν
 εἰς τὸν τόπον σας ὀνομασθολογίαν). *Δ. ἐν. ἡ. ρ. χ. α. ν. τ. ο. ξ. ἐ. ν. οἱ*

*θεριστὰὶ, διότι ἀφ' ἐνὸς τὰ θερίζουν οἱ ἰδιοὶ
 οἱ γεωργοὶ. ἀφ' ἑτέρου τὰ σιτάρια ὄρον...
 ἔκαλλεργοντο. ἦσαν ἐλάχιιστα.*

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
 λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
 τὴν ἑνάρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
 λοντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
 κόπωση (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

*Εἰς τὰς χεῖρας των δὲν ἔφερον τίποτε.
 πρὸς προφύλαξιν των. Μόνο ἐπὶ τὴν
 μέσσην των φερικοὶ τὴν περικεφαλαίαν με
 διάφορους ζώκας ἐκ ἐφάσματος.*

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

Ἐδίδετο. προσοχή. ἐπ. πρὸς. τὴν ἡμέραν. ἐν ἧς
τοῦ θερισμοῦ καὶ πλεονέκτηρον καὶ σήμερον. π.χ. τὴν Τρίτην
οὐδὲς ἀρχίζει καὶ δερίζει, τὸ ἔχει σέ κακόν. —

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. κατὰ τὸν θερισμὸν οἱ θερίστοι τραγουδοῦν πολλὰ

δυσμενικά τραγούδια

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθέριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθέριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυροῦν ἢ ψάβαν, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ ἐνηθίζον
καὶ ἀφήνουν. ἐν μέρει τοῦ χωραφιοῦ ἀθέριστον
τὰ στάχυν ποὺ μένουν ἀθέριστα τὰ ὀνομάζουν
ἀποδερά. Πολλοὶ τὰ μαγεύουν καὶ τὰ
κάνουν στεφάνια καὶ τὰ τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονο-
στάσι τοῦ σπιτιοῦ τῶν.

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν στάχυν.

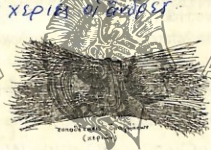
- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων στάχυν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Τὸ δεμάτιασμα ἐγένετο ἀμέσως μετὰ
τὸν θερισμὸν, διότι ἐθίζον αἱ γυναῖκες
καὶ οἱ ἄνδρες τὰ ἔθενον

- 2) Πῶς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Τὰ δεμάτιασμα ἔχενετο. ὡς ἐξ. πρ. δι' ἄνδρες
 ἑλ. ἀμβανον. τῶ. μικρές. χεριές, ἀπὸ ἑδ. ριζον
 αἱ. γ. ν. αἱ. κ. ε. καὶ ἔδενον. μεγάλα. δεμάτια.
 Τὰ στάχυα. τὰ ἐκποδίζον. πρὸς μίαν κατεύθυνσιν
 Τὰ δεμάτια. τὰ ἔδενον. μὲ κλάδους ἀπὸ σχοῖνα ἢ μ.
 β. οὔ. ρ. λ. ἀ. ἡ. με. ρ. α. τὰ δένουν. μὲ σύρμα. ἢ μὲ
 κλάδους ἀπὸ σχοῖνα. Τὸν στάχυν τοῦ μετέφερε καὶ τὰς
 παρέδιδεν ὡς χεριές οἱ ἄνδρες.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;

Τὰ δεμάτια. μετὰ τὸ δέσιμον. ἀφήναντο μίαν ἢ δύο
 ἡμέρας. εἰς τὸ χωράφι. ἔως νὰ τὰ μεταφέρουν. εἰς τὸν
 τόπον. τοῦ ἀλωνισμού. Εἰς τὸ χωράφι. τὰ συνεμμε-
 λωνόντο. εἰς σωρούς. ἑμαστος. βωρῶ. περιελάμβανε
 20-30 δεμάτια. Ἐκποδίζοντο μὲ τὰ στάχυα των
 πρὸς τὸ κέντρον τοῦ σωροῦ.

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς... *Παλαιότερον
δὲν ἐφύτευοντο γεωμήλα εἰς τὸ χωρίον, ἀλλὰ οἱ
νέοιμοι ἐπρόκειντο ἀπὸ ἄλλων χωρίων καὶ ἡμερῶν
καλλιερχόμενοι εἰς μὲν τὰς ἐκείνην. Ἡ καλλιέργειά των ἐσέχθη
μετὰ τὸ 1930. Σήμερον τὰ φυτεύονται κατὰ τὸν μῆνα Φεβρουάριον.*

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάσιμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τοῦ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἄροτρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν.....

Ἡ ἐξαγωγή των γεωμήλων γίνεται μὲ σκαπάνην

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανὸν, τριφύλλι, βίκον). Ἐσυν-
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ. *Συνεθίζετο καὶ σήμερον
ἀλλὰ καὶ παλαιότερον ἡ διατροφή των ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα κυρίως μὲ σανὸν, βίκον, λαδοῦρα
καὶ καλλιέργειά των γίνεται εἰς ἄρισμένα χωράφια, ἐκέρχονται
τὰ Φθινόπωρον καὶ τὸν μῆνα Ἰουνίου γίνεται ἡ κοπή τούτων μὲ
κόσσαν. Ἀρθρῶται εἰς τὸν ἄγρον περὶ τὰς δύο ἡμέρας διὰ τὰ ξηρὰν.*
- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ἄ.). *Ἐθερίζετο κατὰ τὸν μῆνα Μαΐου καὶ Ἰουνίου.
Ἐθερίζετο μὲ κόσσαν.*
(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ζήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) Διά τὴν ἐκλογὴν τοῦ χωρίου ἐχο-
 --βιμοποιεῖτο ἡ Τσουχυράνα. Μιὰ τὴν ἔταπε δὲ
 --ἐντός. καὶ βωτίον. ζυλίκον. καὶ ἑξέντω. μπάλες

τσουχυράνα

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς ἀλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

Τὰ δεμάτια μετεφέροντο εἰς τὸ ἀλώνι. τὸ
 ὅποιον συνήθως ἦτο εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ
 ἢ εἰς ὠρισμένον μέρος ἐντός τοῦ χωριοῦ...

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρὸν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησεως; ...

Ὁ τόπος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλωνισμόν
 δεμάτια ὀνομάζεται θεμωνιά. Τὰ δεμάτια τοποθε-
 τοῦνται ἐν σωρὸν, διότι ἔχει καθωρισμένον τρόπον τοποθετήσεως

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνάγκη εἰς τὸν τόπον σας ἀλῶνι διὰ τὸν ἀλωνι-
 σμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρι-
 σμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον
 χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι;

Ἐπῆρχεν ἡ ἀνάγκη τοῦ σπιτιοῦ, ὅπου πολλὰ
 ἀλῶνιζαν. Τὰ δημητριακὰ λόγῳ τῆς μικρᾶς
 ποσότητός. ὁ χωρισμός δὲ ἐγένετο εἰς ἄλλον χωρὶον

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντός τοῦ
 συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς
 ποῖαν θέσιν; .. Κατεσκευάζετο ἐν τῇ αὐλῇ
 τοῦ χωριοῦ. καὶ σπανίως εἰς τὴν αὐλὴν
 τοῦ σπιτιοῦ. ἢ ἐντός τοῦ ἐκκλησιασμοῦ...

- 5) Τὸ ἀλώνει ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκει εἰς πολλὰς οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. μὲ ποίαν σειράν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Τὸ ἀλώνει ἀνήκει εἰς πολλὰς οἰκογενείας. Ἡ χρῆσις
του ἐξένευτο μὲ τὴν σειράν, ἡ ἀλώνισμός διήρκει μιᾶς ἡμέρας

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; **Τὸ ἀλώνισμα**
ἀρχεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ λίου καὶ διαρκεῖ περί τας 15 ἡμέρας

- 7) Εἶδη ἀλώνιων (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

Τὸ εἶδος τοῦ ἀλώνιου ἦτο χωματάλωνο,
καὶ ἐπανίως πετράλωνο.

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξεως τοῦ
ἀλώνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνο : καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων). **Καθ' ἑκάστον ἔτος τὸ ἀλώνι ἐπισκευάζεται**
πρὸ τῆς ἐναρξεως τοῦ ἀλώνισμοῦ. Γίνεται ἐπάλειψις
τοῦ δαπέδου μὲ πηλόν, ἐκ χώματος ἢ ἐπανίως
διὰ μείγματος κόπρου βοῶν.

- 9) Ἡ ὡς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλώνιου καὶ ἡ ἐναρξις τοῦ ἀλώνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ;

Ἡ ἄνω ἐξέρω προετοιμασία τοῦ ἀλώνιου γίνεται πρὸ
μίας ἡμέρας ἀπὸ τὸν ἀλώνισμόν. Ὁ ἀλώνισμός γίνεται ὠρισμένην
ἡμέραν ἐκ τῆς ἀπὸ τῆς Τρίτης, καὶ ὠρισμένην ὥραν ἐκ τῆς ὥρας

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματίων, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἷονδήποτε ἄλλον.

Τὰ δειμάτια τὰ τοποθετῶν ἐπὶ τῷ ἄλῳνι μ.ἐ. τὰ ἐτάχυνα
πρὸς τὸν ἄλωνόστυλον καὶ ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου. Μετὰ
ἐκκορπαῖν τὰ δειμάτια ἀφ' οὗ νόψαν τὰ δειμάτια, μίδα
ἄλῳνι καὶ τὰ μαζῶσιν γύρω ἀπὸ τὸν ἀλωνόστυλον.

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦ-
ήσεως ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

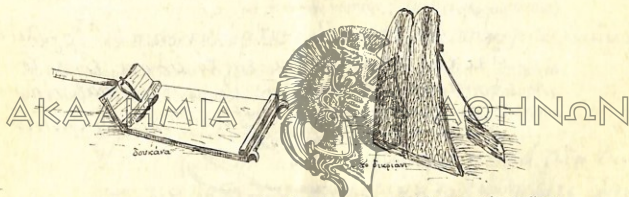
α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλ-
ωνίου ἐύλινος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στήγερός,
στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐξαρτῶν-
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τὰ ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

Τὸ ἀλώνισμα ἐγένετο παλαιότερον μ.ἐ. ἵππων.
Πολλάκις δὲ ἀλωνισμός ἐγένετο μ.ἐ. ἐν ζῶον. ἢ καὶ
μὲ περιστότερον (2-3). Τὰ ὅσα ἐδύνοντο μ.ἐ. χαλινῶ
ὑπὸ τῶν ἐξηγερούν καὶ περιφέροντο β.ἐ. μ.ἐ. γύρω ἀπὸ
τὸν ἀλωνόστυλον.

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινί ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινί εἰς θηλειάς,
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
μένα εἰς σειράν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειάς περὶ τὸν
λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα). Οἱ ἱ. π. π. ἐγίνοντο
 παλαιὰ δοκάρων καὶ συνιδέοντο μεταξὺ τῶν διάδηλων
 αἰ. ὅσοι αἰ. ἐσχηματίζοντο ἐν τῶν λαϊκῶν ζωῶν.
 ἡμερὸν δὲ πρᾶγμα ποιεῖται ἄλωνα καὶ μετὰ
 λαλὰ μετὰ ἀλωνα καὶ μετὰ μετὰ...

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἄλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιοῖται καὶ μη-
 χανικὸν ἄλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς
 ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω
 ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων
 σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται
 δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἄλωνιου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων
 διὰ τὸν ἄλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἄλωνιστικὸν τοῦτο
 μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δοκᾶνα, δικριάνι,
 βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις
 διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμε-
 ρον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητρι-
 ακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἄλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακὰ μετὰ ἄλωνι-
 στικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουρκιά,
 ρεβίθια κ.ἄ.) Ἠλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ
 περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; ...

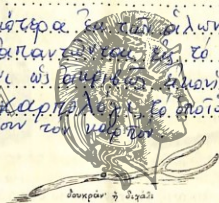
... Δὲν ἀπαντᾷ εἰς τὸ χωρίον ἄλωνιστικὸν
 μηχανήμα. Μόνα τὰ κουρκιά ἢ ἄλωνίζοντο
 διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων ζευγνυομένων
 καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων.

δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην ;

Ὁ ἀλωνισμός ἀρχίζει συνήθως ἀπὸ τὴν 8ην πρωΐνῃ καὶ συνεχίζεται μέχρις ὅτου τὸ διτὰρι ἀλωνισθῇ. Ἐν ὅμῳ τὰ δεμάτια εἶναι πολλὰ καὶ δὲν προβάσκειν νὰ ἀλυνισθῶν. Ὡς ἐ. ὁ ἀλωνισμός διαμαρτὰ τὸ βράδυ καὶ συνεχίζεται τὴν ἐπομένην ἡμέραν.....

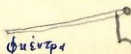
12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιοῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δοκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὁδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

Ἀπανδαιότερα ἐκ τῶν ἀλωνιστικῶν ἐργαλείων εἶναι τὰ ἀπαντῶντα ἐς τὸ ἄλῳνι. Εἶναι τὸ δοκράνι ὡς εἰρησὶς ἀμυνίζει κατωτέρω τὰ καρπολάχι, τοῦ ὁποῖου χρονομασίαν δια λιννίζον τὸν νερόν.

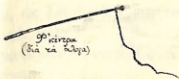

13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἄλῳνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
πους στάχους ; Ὁ τὸν ἀρχισὴ ἀλωνισμός καὶ παρελθὼν ὠρισμένον χρονικὸν διάστημα ὁ γεωργὸς περιγέρων γύρω ἐπὶ τὴν ἀμυγτὴν ἀλωνισμοῦ ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τοῦ διαγράφουν τὰ ζῶα τοὺς ἐκτόπους στάχους.

14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα). Κατα-
τὸν ἀλωνισμὸν ὁ ἀλωνιστὴς ἐμῆται ἐς τὰς χεῖρας τοῦ φ' κέντρα (καμοντόνι) καὶ ἐμῆται ἐς τὸ ζῶον δια-
νὰ τρέχη κατὰ τὸν ἀλωνισμὸν.

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἑνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἑνὸς στρώματος σταχυῶν ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν . . . *ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἑνὸς ἀπλώματος ὀνομάζεται λειῶμα* . . .

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)
οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες προτοῦ λιχνισθοῦν ὀνομάζονται (λειῶμα)

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουσι : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τροσιάνηδες, καλούμενοι ἀλωναστοὶ καὶ ἀγωνιάτες), οἱ ὅποιοι εἶχον βόδια ἢ ἄλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν . . .
ἤλωνίζον οἱ ἴδιοι οἱ γεωργοὶ μετὰ τὰ ζῶα των ἢ ἐάν τιποὶς γεωργὸς εἴχετο ζῶον τότε ἐδανείζετο ἀπὸ τοῦ γεωργοῦ τὸν πρόσωπον.

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).
ὅτε ὑπῆρχεν ἄλλος τρόπος κόπανου τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ στάχυν . . .

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατασκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ; . . .
ὅτε ἐχρησιμοποιεῖτο ὁ κόπανος διὰ τοῦ χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ στάχυν καὶ ἐπομένως δὲν ὑπῆρχεν ἡ συνήθης αὐτῇ καὶ διαφέρων μόνη ἀπὸ τοῦ

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου (π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.).....

Δεν χρησιμοποιῶτε διαίκανένα διμητριακό οὐκ ὄντων

κόπανος στρογγυλός

ξύλο κοπανιστοῦ διὰ τὸ κοπάνημα μικροῦ ὠροῦ δημητριακῶν...

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπά ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν;

Δεν ἐγένετο ὁ τρόπος αὐτός τοῦ κοπανίσματος τῶν δημητῶν εἰς σύγχρονον ἔποχην.....

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

Δὲν υἱόστατο ὁ τρόπος οὗτος.....

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;

Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

Κατὰ τὸν ἀλώνισμόν αἱ μωρητοὶ μετα τῶν αἰμογενῶν τῶν τραγουδῶν διάφορα τραγούδια δημοτικὰ.....

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρήση ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

Ἡ χρήση τῆς ἀλωνιστικῆς μηχανῆς ἐκ τῶν χωρίων ἐστὶν ὡς κατὰ τὸ ἐτος 1941. Τὴν ἐκρούει ὁ θεὸς οὐκ ἀπαιτῶν οἱ χωρῖοι οἱ β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.....

Οἱ ἀλωνισμένοι στάχες, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα, ὀνομαζοῦνται λειῶμα. Τὸ λειῶμα σωρεύεται διὰ τὸ λίχνισμα μὲ τὸ καρπολόγι ἢ φανάρι. Τὸ ὁποῖον εἶναι ῥιζιον μὲ τὸ κατωτέρω ἐκτενόμενον.

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ; Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

Ὁ... ἐχυματιζόμενος... ἐσθρῶ... ἔχει... ἐχυμα... ἐτροχηνλόν.
 θεῖ... ἐπαυράζει... ἐ... ἔθιμον... τὰ καρφώνων...
 ἀντιυμμένη... ἐπάνω τὸν σωρόν, ἀλλὰ μήτε
 μανέν... ἄλλον ἔθιμον... συνηθίζεται κατὰ τὴν ἑσθρῶν αὐτῶν

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

Τὸ... ἀνέμισμα... γίνεται... μὲ τὸ... δικερχάνι
 ναι... τὸ φτυάρι.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναικας· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

Λιχνᾶ... ὁ... ἡγεῖται... τὴν... γυναῖκα... του...
 ...εἰδικός... λιχνιστής... δὲν... χρυσομποεῖται...

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινας τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δευτέρον ἀλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

Τὰ χονδρὰ... ἐτάχνα... ποὺ παραμένουν μετὰ
 τὸ λίχνισμα... καὶ ὀνομάζονται... κληρά... Τὰ
 ἐτάχνα... αὐτὰ... τὰ δίνουν... ἐτάχνα... καὶ
 τὰ φῶνουν... Δὲν συνηθίζεται... δευτέρον ἀλώνισμα
 τῶν σταχύων τούτων...

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευῖσις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολόνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο

Διὰ συνηθίσκει οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀνέμισμα μὴτε
 ἐξ τοῦ σιμιθίου ἀπὸ τοῦ ἀχύρου, ἀλλὰ μὴτε καὶ ἐξ
 οὐδὲν δημητριακῶν.

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνέμισματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἀχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμένοντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

Ἡ διαλογή γίνεται διὰ σαρῶθρον ἐν δόμνῳ
 τοῦ οἴκου, εἰς τὴν ἐπιφανείᾳ τοῦ καρποῦ
 καὶ οὕτω χωρίζουν τὰ ἐνκομμένοντα στάχυα.

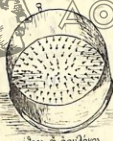
Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρῶθρον· ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κόσκι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

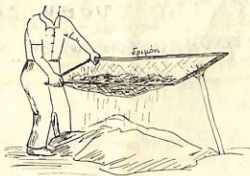
ΑΘΗΝΩΝ

κόσκινον ἢ σαρῶθρον

κόσκινον ἢ σαρῶθρον

νων μετὰ διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μετὰ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους : βολίστρης, δερμόνι, δρομόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἀχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

Ὁ χωρισμὸς τῶν ἐννομεμένων τῶν στοχυνῶν γίνεται διὰ τοῦ σαρῶδρου, ὃ εἶρει ἐπὶ τῇ ὑψικτικῇ τοῦ καρποῦ καὶ χυαῖνα καὶ μετὰ τὸ ρεμόνι βάζουν μέσῃ στο ρεμόνι τὸ ἀναμειχυνόμενον αὐτὸ καὶ ρεμονήσουν ὡς τὸ ἀποκαλοῦν, διὰ τῶν ὀπῶν τῶν ρεμονήσῃ πέρκουν οἱ σπόροι καὶ κινεῖται ἀχυρὰ τὰ ὀπίσθια καὶ ἀφαιρῶνται οἱ σπόροι.

- 7) Ὃταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός; Πῶς χαράσσεται καὶ ποῖα ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύννησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ;

Ὃταν ἐτοιμασθῇ ὁ καρπὸς, μαζύνεται ὁλος εἰς ἓνα σωρόν. Ἐπὶ αὐτὸν σωρὸν χερσὶν εἰς σταυρὸς, καὶ κατόπιν ἐμπηγνύεται εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ θρινάκι ἢ τοῦ φτυάρι.

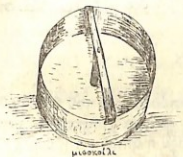
- 8) Ἄλλα ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθὴ κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

ὅταν συνθηδίζετο οὐδὲν ἐδίμον, προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς εἰς τὴν ἀποθήκην.

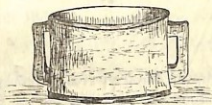
γ'.1) Ποῖα ὀφειλὰ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποῖα ἦτο ἡ συνθήκη. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις ὀκάδας, εις κοιλά κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

Οὐδὲμία ἀρετὴ κατεβάλλτο ἀμείσως μετὰ
τὸν αὐτισμὸν ἔατο ἀπὸ τὰς ματωτέρω αἵτης
κατεβάλλοντο εἰς ἄλλαν χρονικὴν περίοδον...

μισοκαίτε

κού=λος

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν) ... Μετὰ τὸν ἀλωνισμὸν κατεβαλ-

-λοντο τὰ ἐξῆς βάρη. 1) τὸ παπαδιάτικο, 2) τὸ ἀγροφυλα-
κιάτικο 3) καὶ τὸ γυφτιάτικο. Ἐκαστὸν βάρος ἔτο ἀνέλο-
-δον. Τὰ μέτρα ἀπὸν ἐμμετροῦντο τὰ ὀφειλόμενα βάρη ἔσαν
συνήθως ἐκ χαλκοῦ χωρητικότης (5 ὀκάδας ἢ 10 ὀκάδας) ὡς μέτρον ἐξ ὀκτώσας ἐπὶ σιτηρῶν ἔχον τὰ δοκίμια ἑλκίσιν (χωρὶς δοκίμια)

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας) Ὁ κορπὴς ἀπὸ τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ...

οἰκίας τοῦ γεωργοῦ εἰς ξύλινὰ κιβώτια (κασόνια)

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι. Πῶς ἐγένετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; Τὸ ἄχυρον ἀπιδνηώτο εἰς
 εἰδικὴν ἀποθήκην (τὸν ἀχυρῶνα) ἢ ὅποιον εὐνήδως
 ἠδρίσμετο. Ἐξ ἑξ. τοῦ χωρίου εὐήμερον ὅπως εἰδρίσμεται μακρὰ
 τοῦ χωρίου εἰς τὴν κατεσκευασμένην ἀφρον.

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογή τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχους ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

Ἡ διαλογή τοῦ σπόρου γίνεται μετὰ τὸ ἀλώνισμα.

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογή τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχύων,
 τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Μετὰ τὸν θερισμὸν ἐσυνήδρευτο γὰρ κάποιον πλέγμα
 ἀπὸ τοῦ μαλὺτερον ὅτι καὶ τὸ ὅποιον ἀνέριων ἐν τῷ εἰκονο-
 στασίῳ ἢ εἰς ἄλλο σμῆμα τοῦ σπιτιοῦ.

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.

πρὸς ποῖον ἀσκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ..

Ἡ πλεκτή φυλάσσεται ἐν ἀσκόῳ μέχρι τῆς ἐξόδου καὶ κυρίως
 ἐν τῷ εἰκονοστασίῳ, φυλάσσεται ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ πολλὰς
 φορές φυλάσσεται μέχρι τοῦ ἐπόμενου ἀλωνισμοῦ ἐξ ἑξ.

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΗΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀνάμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Ἐπικρατεῖ τὸ ἔθιμον γὰρ ἀνάπτειν φωτιά
 ἐν χωρίατοῖς κατὰ τὴν ἑορτήν τῶν ἀπόκρεω
 καὶ τὸ ἑσπέρas τῆς 23^{ης} Ἰουνίου.

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

Συνήδως αὐτὰ πυρὰ ἀνάπτονται τὸ
 ἑσπέρas ἀπὸ 5 μ. ὥραν ἕως 10 μ. εἰς
 τὴν πλατεῖαν τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὰς χειτονιάς.
 κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἀπόκρεω καὶ τὴν παραμο-
 νήν, ἐξ ἑξ. καὶ κατὰ 30^{ην} παραμονὴν τῆς 23^{ης} Ἰουνίου
 καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτήν.

- 2) Πώς λέγεται ή φωτιά αυτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

Οί φωτιές πού ανάπτουν οί κάτοικοι ονομάζονται φανός

- β'. 1) Ποιοί ανάπτουν την πυράν; παιδιά, ήλικιωμένοι, ποίος άλλος ; ...

Τήν φωτιάν τήν ανάπτουν τά παιδιά μαζί.

μέ τους ήλικιωμένους (άνδρες, γυναίκες, γέροντες).

- 2) Ποίος ή ποιοί συλλέγουν τά ξύλα, θάμνους κλπ. διά την πυράν.

Τά κλέπτουν ; "Αν ναι, από ποιον μέρος ;

Κυρίως τά ξύλα τά συλλέχουν τά παιδιά από
τά δάσος, πολλές φορές όμως κλέβονται από τις φράγες των αγρών.

- 3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

Τά συλλέχουν τά παιδιά καί πολλές φορές

καί οί μεγάλοι, καί κατόπιν τά τοποθετούν

εξωστρούς. Όταν δε βράσάσιν τότε ανάπτουν

την φωτιάν καί κατόπιν εν τή πλατείαν διαπύρην

- γ'. Ποιαί αί συνήθειαι εις κάθε τόπον διά κάθε πυράν ;

- 1) Προσευχάι, διάφοροι έπικλήσεις, ζόρκια, άσματα, κρότοι, θόρυβος.

Καταγράψατε τά σχετικά κείμενα

Όταν ανάπτουν οι φωτιές οί κάτοικοι

λέχουν διάφορα τραγούδια καί ακούγονται

θορύβοι, μεγάλοι, τους θορύβους συνήθως

τους κραυγάζουν τά παιδιά.....

- 2) Πηδήματα, χοροί γύρω από την πυράν. (Περιγραφή λεπτομερώς)

Επίσης όταν ανάπτει καλά ή φωτιά..

τότε μικροί, μεγάλοι περιφέρονται γύρω

από τήν φωτιάν χαρμένοντες καί φασματώντες

διάφορα δημοτικά τραγούδια. Τέλος παλλεί η καρδιά
εξάνω από τήν πυράν κυρίως τά μικρά παιδιά.

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

Εἰς τὰς πυρὰς καίονται ἐν ἡμέρᾳ
ξύλα τοῦ δάσους· θαμνωδῆ, τὰ ὅσῃα
εὗρισκαν· ξηρά ἐν τῷ δάσει·

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

Οὐδὲν ὁμοίωμα καίεται κατὰ τὴν
ἡμέραν ὅπου ἀνέστησαν αἱ πύραι·

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

Ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τὰ μικρὰ παιδιὰ
τοῦ σχολείου παίζουν εἰς τὰ δάσος καὶ μαζεύ-
ουσι τὰ ξύλα καὶ τὰ φυλάττουσι ἐν ταῖς σπηλαῖς των
κατὰ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν θέλει λάβεῖ χώραν
τὰ ἄχαρα τῆς πυρᾶς τὰ παιδιὰ μεταφέρουσι τὰ ξύλα
ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ χωριοῦ ἢ τὰ ἀνέστησαν ἐν
ταῖς γαζονιάς τοῦ χωριοῦ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΛΑΣΙΑΒΙΟΝ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ
ΕΠΙΘ/ΣΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΦΘΑΚΙΑΣ

Αριθ.Πρωτ. 500

Εν Αμφίσση τη 25-2-1970

Πρός

Τήν Ακαδημίαν Ἀθηνῶν
Κέντρον Ἑρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς Λογοτεχνίας
Ἀντιγνώστοπούλου 14

10.Η.Ν.Σ (136)

Θέμα: Ἀποστολή Ἑρωτηματολογίου.

ὡς ἐκτέλεσιν τῆς ὑπ'Αριθ.55584/28-5-69 Δ/γῆς τοῦ
Ἑπουργείου Ἑθνικῆς Παιδείας καί κατ'ἐπίκλησιν τοῦ ἀπὸ 10-11-1969
ὑμετέρου ἐγγράφου, ἔχομεν τήν τιμὴν νύ ἀποστείλωμεν ὑμῖν συν-
ημμένως "ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ διὰ Γεωργικῆς Ἀργαλεῖν καί κατ'ἔθιμον
πράξ", δεόντως συμπληρωμένον ὑπὸ τοῦ Διδ/λου . Σιδ.Βου
Κων/στίνου τοῦ 4/θεοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου . Ἐλαίας
. διὰ τό χωρίον καί νύ παρακα-
λέσωμεν διὰ τῶ περιττέ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Χειρόγραφον ευλλεχθείσα λαογραφική ύλη.

Εξεταζόμενος τόπος: Είναι τό χωρίον Ἐλαία - Δωρίδος.

Παλαιότερον ὀνομαζέτο Βιλενίκος.

Εὑρίσκεται τοῦτο εἰς τό Ν. μέρος τῆς Ἐπαρχίας Δωρίδος, πλησίον τοῦ Κορινθιακοῦ Κόλπου, καί εἰς ἀπόστασιν περίπου χιλιομέτρων. Ἡ ἔσκη-
ρμητὴν τοποθεσία τὸν τό ὠρεῖον κλίμα καθιστοῦν τοῦτο ἕνα ἀπό τὰ
ξηραυτότερα χωρία τῆς Δωρίδος. Ἀριθμεῖ περί τὰς 60 οἰκογενεάς.
Ὁ δὲ πληθυσμὸς τὸν ἀνέρχεται εἰς τὰ 850 ἄτομα περίτοι.

Τὸ ἔδαφος τὸν εἶναι ὄρειον, δι' αὐτὸ ἀξιόλογον γεωργίαν δὲν παρου-
σιάζει. Οἱ κάτοικοι κυρίως ἀσχολοῦνται μέ τὴν γεωργίαν, κτηνο-
τροφίαν καί τὴν ἔλαιομαλλίεργίαν.

Πολλοὶ ἐξενιστευθῶσαν εἰς
Δ. Γερμανίαν, Αὐστραλίαν καὶ Ἀμερικήν. Ἡ καλλιέργειος ἔλαιου
τοῦ χωρίου εἶναι ὀλίγη καὶ ἀπὸ τὴν εἰς ὁδοὺ τοῦ κατοίκους. Δὲν

παρκατεροῦμε σπουδαίους γεωκενόμενους ἐκτέρας, ἀλλὰ καὶ οὗτα κατὰ
τὸ παρελθόν. Δι' αὐτὸ δὲν εὐκταται ὑπάρετας ἢ ἐργάτας εἶναι, καὶ ἐργά-
ζονται σὲ κατὰ τὰ κτήματα. Οἱ κάτοικοι λογι τῆς πέντης ἐξ ἀναγκῆς γίνονται

καὶ ἐργάζονται καὶ ὡς ἐργάται εἰς διαφόρους ἐργασίας, διὰ νὰ ζήσουν
τὰς οἰκογενεὰς εἰν. Παλαιότερον πρὸ τοῦ 1950 ἐπὶ πολλοὺς κυρίως καὶ
ἐργάζοντο εἰς διαφόρους γεωργικὰς ἐργασίας εἰς τὰ μέρη τῆς Β' Πέλοπον-
νήσου.

Ἡ καλλιέργεια τῆς γῆς γίνεται κυρίως μέ τὰ ζῶα (ἵππους,
ὄνους, ἡμιόνους). Γεωργικὰ μηχανήματα δὲν χραιομοποιοῦνται ἐντὺς
ἀπὸ τὴν ἀλωνατοικὴν μηχανήν, ἢ χρῆσις τῆς ὁποίας ἐρχισεν ἀπὸ
τὸ ἔτος 1965.

Ἡ λίπανσις τῶν κτημάτων γίνεται μέ χυμὰ καὶ
λιπάσματα, παλαιότερον ἐγένετο μέ ζωϊκὴν κόπρον. Κυρίως
καλλιερῶνται σιτηρὰ καὶ ψυχανθῆ. Διὰ τὸ ἔργημα χραιομα-

ποιεῖται ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον τό εἰδυρὸν ἄροτρον καὶ ὁ μικρὰ κλίμακα
τὸ ξύλινον. Πρὸ τοῦ 1960 ἐχρησιμοποιοῦτο τό ξύλινον ἄροτρον. Διὰ
τὸ ξύζισμον τῶν ζώων γίνεται μέ τὸν συχοῖ καὶ τῶρα καὶ παλαιότερον.

Τὸ ἔργημα γίνεται μέ ἀνοιγμένας ἀλλανκὰς κατ' ἐνδοτικὴν γραμμὴν.
τὸ δὲ βάθος τὸν φθάνει τὰς οἰζομ. διὰ ὅλας τὰς καλλιερείας. Ὅλα τὰ χωρία

φια σπείρονται καθ' ἑξῆς καὶ μόνον ὀλίγα ἀφήνεται δι' ἄγαν ἡπανσι.
"Αλλά ἑρπληνὰ ἐντὸς τοῦ ἁρόφρον κατὰ τὴν σποράν ^{ποῦ} χρησιμοποιοῦνται ἔκαστος
τοῦ αἵμα καὶ ὁ κασμός. Ἰσοπέδους τοῦ χώματος μετὰ τὴν σποράν δὲν
γίνεται. Ἰσνῆδους ὁρμήν ὁ ἄνθρωπος πολλές φορές, ὅμως καὶ ἡ γη.
Ὁ ὅτος βοηθεῖται καὶ ὑπὸ τῆς γυναικὸς τὸν καὶ τῶν παιδιῶν τῶν.
Ὁ θερσιμός γίνεται ὑπὸ τῶν γυναικῶν, ἐντὸς τὸ δέξιμον γίνεται ἐπὶ
τοῦ ἀνδρῶν... Τὰ λαϊκότερα φησὶν ὅτι τὰ βίσηρά μέ τῶν ἐν ἀδυνάμει
ἀνθρώπων ὁ ἀλυνισμός γίνεται με ἀλυνισμῶν μηχανῶν. Περὶ σὸ ἔχει
πληροφορίαν διὰ τὴν σποράν, τὸν θερσιμόν καὶ τὸν ἀλυνισμόν δὲν
ὑπάρχουν ἐντὸς ἐκείνων μόνον ποὺ παρακίδονται ἐν τῷ ἔρωτημα-
τόλογον. Αἱ πληροφορίες αἱ ὅποιαι ἐγράφησαν ἐν τῷ ἔρωτημα-
τολόγιον κατέχρησε πᾶν ἀπὸ τὰ ἐξῆς ἔτομα. 1) Διαματομηνην
Ἰωάννην τοῦ Παραμῆτον. ἔτων 81, κάτοικος Ἐλαίας. 2) Κακαῶν
Κωνσταντῖνος, ἔτων 76, κάτοικος Ἐλαίας. Ἐπίσης πληροφορίες ἐξη-
γήσαν καὶ ἀπὸ ἄλλα πρόσωπα τοῦ χωρίου. Ἀξιόλογον ἐπι-
σημαίνει πᾶν ὅτι ἀναγινώσκονται ἐντὸς ἐκείνων ποὺ ἀναγράφονται
ἐν τῷ ἔρωτηματολόγιον. Τέλος ἄλλα ἀξιόλογα πᾶν καὶ ἔχει
μα ἐντὸς ἐκείνων ποὺ ἀναγράφονται ἐν τῷ ἔρωτηματολόγιον
δὲν ἀπαντῶνται ἐν τῷ ἀνωτέρω ἐξεταζόμενον χωρίον.
(Κωνσταντῖνος Δημ. Σιδόλος, διδάσκων. Ἡ συνταγὴ αὕτη ἐγένετο
ἀπὸ τῆς 20%-30% Ἰανουαρίου 1970).